

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding

Creatieve Therapie

voltijd, deeltijd

Hogeschool Utrecht

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Creatieve Therapie
voltijd/deeltijd

Hogeschool Utrecht

CROHO nr. 34644

Hobéon Certificering

Datum

27 februari 2017

Auditpanel

De heer W.L.M. Blomen
Mevrouw dr. I. Mathijssen
Mevrouw R.M. Hoeselaar
Mevrouw R. Vieselman

Secretaris

De heer drs. G.W.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	5
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	7
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	21
6.	AANBEVELINGEN	23
BIJLAGE I	Scoretabel	25
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	27
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	33
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	35

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Utrecht
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, d.d. 26/6 2013
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Creatieve therapie
registratienummer croho	34644
domein/sector croho	Gedrag en maatschappij
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	bachelor
graad en titel	<i>B. Arts</i>
aantal studiepunten	240
afstudeerrichtingen	-
locatie	Amersfoort
varianten	Voltijd en deeltijd
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	2 november 2016
contactpersoon opleiding	De heer H. Mreijen Hans.Mreijen@hu.nl

Basisgegevens hbo-bacheloropleiding: **Creatieve therapie** ¹

Bron: Kritische reflectie.

Peildatum: 10-12 2015.

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	77	103	76	75	78	82
▪ deeltijd	16	7	5	10	15	6
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ²	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	40%	36%	41%	25%	44%	38%
▪ deeltijd	44%	71%	20%	30%	67%	-
uit de hoofdfase ³				2011	2012	2013
▪ voltijd				50%	36%	50%
▪ deeltijd				20%	40%	67%
rendement (percentage) ⁴				2009	2010	2011
▪ voltijd				48%	49%	37%
▪ deeltijd				44%	14%	60%
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd/deeltijd			14		8,2	
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁵			Bachelor	Master	PhD.	
▪ Voltijd/deeltijd			5	9		
docent–student ratio ⁶						
▪ voltijd			1:20,8			
▪ deeltijd			1:23,2			
contacturen (aantal) ⁷			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ voltijd			15	8,5	5,5	
▪ deeltijd			10	6,5	6,5	

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordelingen 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015.

² Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur (4 jaar) zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten. De hier genoemde percentages hebben betrekking op uitval na 4 jaar.

⁴ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelor diploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁵ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁶ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁷ Voor jaar 4 is geen goed beeld te geven omdat studenten veel onderwijs elders in minoren of andere vormen van vrije profilering volgen.

2. SAMENVATTING

De opleiding Creatieve Therapie (hierna: CT) van de Hogeschool Utrecht leidt beginnend vaktherapeuten⁸ op die kunstdisciplines ('medium'⁹) inzetten binnen hulpverleningsprocessen. Als medium noemt de opleiding: muziek, drama en beeldend vormen. De vaktherapeut maakt gebruik van medium specifieke materialen en technieken om gedrag, gevoel en cognities bij cliënten op te roepen, deze vorm te geven en te beïnvloeden. De hogeschool biedt de opleiding aan op de locatie Amersfoort in de varianten voltijd en deeltijd.

Het werkveld waar afgestudeerden van de opleiding terechtkomen, verandert de laatste jaren sterk. Zo starten alumni steeds vaker een eigen bedrijf/praktijk en vinden zij niet alleen werk binnen de meer traditioneel therapeutische *settings*, maar ook daarbuiten waaronder in het basisonderwijs, het vluchtelingenwerk of binnen (probleem)wijken. Steeds meer houdt de CT-afgestudeerde zich bezig met preventie, vroegsignalering en biedt hij ondersteuning bij herstel.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De gehanteerde set eindkwalificaties/competenties zijn recent, in 2016, herzien. De opleiding gebruikt deze nieuwe set bij het opnieuw vormgeven van zowel het voltijd- als het deeltijd curriculum, een proces dat tijdens de audit nog gaande was. De bij de eindkwalificaties behorende kerntaken en werkprocessen zijn helder geformuleerd en sluiten aan bij de eisen van het werkveld. De onderzoekscomponent is in de eindkwalificaties opgenomen, de internationale component nog niet. De opleidingsvisie is helder geformuleerd maar de opleiding dient deze wel nadrukkelijker uit te dragen naar het beroepen-, maatschappelijk- en sociaal agogisch onderwijsveld. De meerwaarde van de opleiding moet daarbij duidelijker gecommuniceerd worden. Het auditpanel beoordeelt standaard 1 als voldoende.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Door de transitiefase waarin de opleiding zich bevond, werd het nieuw curriculum in de varianten voltijd en deeltijd tijdens de auditdatum nog niet volledig in de vierjarige opleiding aangeboden. Zowel het oude als het nieuw curriculum beoordeelt het auditpanel als inhoudelijk voldoende; het biedt studenten de mogelijkheid om de eindkwalificaties te behalen. Het nieuwe curriculum besteedt aandacht aan thema's die recent spelen binnen het werkveld. Het docententeam is toegerust de opleiding te verzorgen. Vernieuwing/verjonging van het docententeam is op korte termijn noodzakelijk. De onderzoekscomponent is verwerkt in het curriculum, de internationale component verdient versterking. De instroomprocedure is helder, evenals de beslissende rol van de examencommissie bij, incidentele, vrijstellingen. De kwaliteit van de studiehandleidingen is een punt van aandacht, de opleiding heeft dit al eerder onderkend en verbetert de kwaliteit er van. De medium specifieke voorzieningen sluiten aan bij de behoefte van zowel de docenten als de studenten. Het auditpanel beoordeelt standaard 2 als voldoende.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding valt onder een instituutsbrede examencommissie die *in control* is: taken en verantwoordelijkheden zijn beschreven waarbij zij in de gelegenheid is deze taken op een adequate en inzichtelijke wijze uit te voeren, hetgeen onder andere blijkt uit het jaarverslag dat de commissie jaarlijks opstelt. De examencommissie voert kwaliteitsanalyses uit en maakt daarbij gebruik van de input van een aan CT gebonden toets adviescommissie.

---

⁸ Landelijke ontwikkelingen leiden er toe dat er niet meer gesproken wordt over 'creatief therapeut'. In plaats daarvan hanteren wij, ook in dit rapport, de inmiddels gangbare kwalificatie 'vaktherapeut'. Dit laat onverlet dat de voorliggende rapportage betrekking heeft op de opleiding Creatieve Therapie. Zie verder deze rapportage.

⁹ Landelijk (vanuit de beroepsverenigingen) wordt er niet meer gesproken over 'medium' maar over 'discipline'. Wij kiezen er hier voor om de door de opleiding gebruikte term 'medium' te gebruiken.

De toetsen representeren het hbo-bachelorniveau. De beoordelingssystematiek van zowel de theorie- als de praktijkcomponent is duidelijk vormgegeven en docenten zijn toegerust om studenten, bij verschillende studieonderdelen na feedback vanuit het werkveld, op een zo objectief mogelijke wijze te beoordelen. De beoordeling van afstudeerproducten door examinatoren is navolgbaar. Het auditpanel beoordeelt standaard 3 als goed.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding geeft op een inzichtelijke wijze aan, op welke wijze zij de eindkwalificaties/competenties toetst. De door het auditpanel bestudeerde en beoordeelde afstudeerproducten representeren het hbo-bachelorniveau waarbij de onderzoekscomponent op een enkel onderdeel wel nog aandacht verdient. Het werkveld geeft aan tevreden te zijn over het startbekwaamheidsniveau waarmee afgestudeerde vaktherapeuten de arbeidsmarkt betreden. Ook alumni geven aan tevreden te zijn over hun afstudeerniveau en de aansluiting op de arbeidsmarkt. Daarmee is de cirkel rond: de uitkomst van standaard 4, het gerealiseerd niveau, voldoet aan de eisen in standaard 1, de beoogde eindkwalificaties/competenties. Het auditpanel beoordeelt standaard 4 als voldoende.

Algemene conclusie:

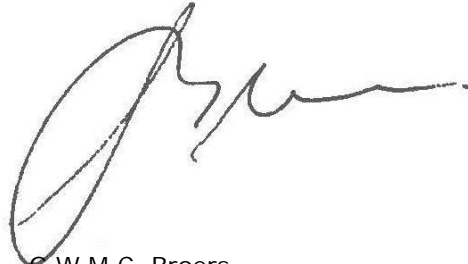
Gelet op het niveau van de afgestudeerden, stelt het auditpanel vast dat de opleiding haar ambities waar maakt door het aanbieden van een gestructureerd CT-curriculum voor beide opleidingsvarianten, voltijd en deeltijd, en weet daarbij een uitdagende onderwijsambiance te creëren onder de leiding van deskundige docenten. Wel dient de opleiding zich nadrukkelijker dan thans het geval is naar buiten te presenteren en haar aansluiting op de arbeidsmarkt te blijven te monitoren.

Gelet op het oordeel van het auditpanel voor de standaarden 1, 2 en 4 als voldoende en standaard 3 als goed, volgt hieruit het oordeel 'voldoende' voor de opleiding Creatieve Therapie. Het auditpanel adviseert daarmee de NVAO de opleiding Creatieve Therapie van de Hogeschool Utrecht in de varianten voltijd en deeltijd te accrediteren.

Den Haag, 27 februari 2017

W.L.M. Blomen,
voorzitter

G.W.M.C. Broers,
secretaris

3. INLEIDING

De CT opleiding maakt deel uit van het Instituut voor Social Work van de Hogeschool Utrecht. Binnen dit instituut is sprake van een 'grote innovatie van het curriculum': het werkveld verandert zodanig dat de verschillende opleidingen die deel uit maken van dit instituut naar één opleiding Social Work toegroeien, leidend tot één CROHO-registratie).

De hbo-opleidingen Creatieve Therapie accrediteert de NVAO binnen een door haar vastgesteld cluster: het 'cluster vaktherapie'. Dit heeft de afgelopen jaren ertoe geleid dat de CT-opleidingen intensief samenwerken binnen de kaders van het Landelijk Opleiding Overleg CT. Eén van de vruchten van deze samenwerking is een nieuw landelijk vastgesteld Domeinprofiel Bachelor Opleidingen voor vaktherapeutische beroepen. Hieronder vallen onder andere de muziektherapeut, de dramatherapeut en de beeldend therapeut. De Federatie Vaktherapeutische Beroepen treedt hierbij op als belangenbehartiger van de beroepsgroep en als registrerende instantie voor afgestudeerde vaktherapeuten.

Voor CT geldt dat de opleiding zelfstandig blijft binnen het Instituut voor Social Work omdat de registratie van afgestudeerde vaktherapeuten dit vereist; vaktherapeut is een ander beroep dan Social Worker. Als kans voor de (nabije) toekomst ziet de opleiding de aansluiting bij ontwikkelingen in het maatschappelijk werkveld op terreinen zoals: passend onderwijs, zorg voor ouderen die langer zelfstandig blijven wonen en de preventieagenda van gemeenten. De opleiding wil op dit terrein een passend aanbod ontwikkelen zodat afgestudeerden wat achtergrond, kennis en vaardigheden betreft blijvend aansluiten bij ontwikkelingen in het werkveld.

Voor de Amersfoortse opleiding CT geldt, dat met ingang van het studiejaar 2015-2016 sprake is van een opleidingsspecifieke route in de gezamenlijke propedeuse met Social Work. Zo is thans in de propedeusefase 20 EC gericht op CT (was 5 EC) naast 40 EC gemeenschappelijk met Social Work (zie ook standaard 2).

Vorige accreditatie en interne audit

De opleiding is op 25 mei 2010 geaccrediteerd door de NVAO. Het toenmalige auditpanel merkte op dat de relatie tussen de verschillende beoordelingsaspecten (het afstudeerwerk, de eindpresentatie door de student) duidelijker in de beoordeling terug te vinden moest zijn, zodat het verband tussen de beoordeling en het eindcijfer inzichtelijker is. De opleiding heeft op dit punt maatregelen genomen en beoordeelt nu óók de eindpresentatie van de student op een formulier. Om de onderzoekscomponent te verstevigen, zet de opleiding docenten meer in bij externe onderzoekstrajecten, geven zij workshops en masterclasses in het buitenland en nemen zij deel aan onderzoek vanuit het lectoraat Kennisontwikkeling Vaktherapieën.

In de Kritische Reflectie voor de interne audit in 2014, beschrijft de opleiding in een SWOT-analyse haar sterke en zwakke kanten. Daarbij wijst zij enerzijds op de 'veerkracht van het team' dat tot uiting komt in de (pro)actieve houding ten aanzien van ontwikkelingen binnen het domein Social Work. Er was veel energie gaan zitten in het behouden van de eigen CT-identiteit en een kwalitatief goede opleiding. Anderzijds leidde dit tot een te interne gerichtheid waarbij CT teveel met zichzelf bezig was en 'te weinig met het verkennen van de mogelijkheden binnen het maatschappelijk domein'. Het auditpanel stipt dit aspect verder aan in het voorliggende rapport onder standaard 1.

Voltijd en deeltijd

Hogeschool Utrecht biedt de opleiding CT in twee varianten: voltijd en deeltijd. Het aantal deeltijdstudenten is beperkt: thans studeren ruim 20 studenten aan de opleiding. De jaarlijks instroom beperkt zich tot minder dan een handvol studenten.

In deze rapportage verwijzen wij alleen dan naar deeltijd, indien er sprake is van een substantiële afwijking van hetgeen het auditpanel aantrof bij de voltijdvariant (zie bijvoorbeeld standaard 2). Voor het overige gelden de hier gepresenteerde bevindingen voor beide varianten.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Opleidingsvisie

De opleiding gaat uit van drie kernelementen waarmee de kunsten in beeldende-, drama- en muziektherapie¹⁰ worden toegepast. Tot deze kernelementen behoren (i) het kijken en luisteren naar een kunstproduct, leidend tot cliënt-specifieke gevoelens en gedachten en (ii) het vormgeven binnen een kunstdiscipline (muziek, drama en beeldend) waarbij de cliënt zijn binnenwereld tot uitdrukking brengt en hiermee communiceert met de buitenwereld. De vaktherapeut maakt van kunstdiscipline specifieke materialen en technieken gebruik. Het auditpanel heeft tijdens een rondleiding bij de start van de audit kennisgemaakt met de kunstdisciplines en met bijbehorende materialen en technieken en beschouwt deze als beroepsrelevant. De afgestudeerde HU-vaktherapeut heeft inzicht in de wijze waarop zijn eigen ervaringsachtergrond zowel zijn handelen, gevoelens als cognities vormen. Het auditpanel stelt vast, op basis van de documentatie en de auditgesprekken, dat de opleiding een duidelijk visie heeft op het vakgebied en op de eisen waaraan een afgestudeerde vaktherapeut moet voldoen.

De opleiding kan haar visie op vakgebied en beroepsuitoefening duidelijker en zichtbaarder naar de buitenwereld (HU en maatschappijbreed) communiceren en zo de beroepsidentiteit versterken en expliciteren. Dit laatste is mede van belang door de opkomst van het kunstvakonderwijs dat kunst (ook) meer en meer inzet bij specifieke doelgroepen en daarom geldt als een mogelijk concurrerende opleiding voor CT. De opleiding CT zou zich meer onderscheiden in het werkveld door daarbij meer in te zetten op haar cure-aspect, op ontwikkelingsondersteuning en op vroegsignalering en preventie.

Beroepsregistratie

Binnen het Landelijk Overleg Opleidingen CT is sprake van een nauwe samenwerking. Eén van de resultaten hiervan is een nieuw Landelijk Domeinprofiel Opleidingen voor vaktherapeutische beroepen dat geldig is voor de voltijd- en deeltijdvariant. Bij het uitwerken en vormgeven van dit profiel is niet alleen het werkveld betrokken geweest, maar ook de Federatie Vaktherapeutische Beroepen. Deze is behalve de overkoepelende organisatie voor de verschillende beroepsverenigingen van vaktherapeuten, tevens de registrerende instantie voor vaktherapeuten. Deze registratie vormt een kwaliteitskeurmerk voor het beroepenveld en is erkend door de zorgverzekeraars. Essentieel onderdeel hierbij is dat de 'buitenwereld', waartoe deze zorgverzekeraars behoren, nadrukkelijk vraagt om én een theoretische onderbouwing van het vaktherapeutisch handelen én om effectieve interventies (*evidence based* handelen). Beide aspecten vormen een onderdeel van de eindkwalificaties van deze opleiding. Wat betreft het *evidence based* handelen is het wel van belang om op te merken dat er nog weinig Nederlands effectonderzoek en theorievorming voorhanden is om daadwerkelijk *evidence based* te handelen.

¹⁰ De opleiding hanteert het algemeen begrip 'medium' voor de kunstdisciplines: drama, beeldend en muziek. Wij gebruiken in deze rapportage afwisselend dit begrip en de kunstdisciplines.

Voor de landelijke opleidingen CT een belangrijk aandachtspunt om hierop actie te ondernemen. De opleiding CT-HU overweegt deelname van studenten aan landelijke onderzoeksprojecten. De opleiding zou zich meer expliciet moeten uitlaten over de eigen ambities en daarbij rekening houdend met de kritische noot van de BVC dat fundamenteel onderzoek niet tot de taak van de opleiding zou moeten behoren.

Opleidingsprofiel en eindkwalificaties

De opleiding heeft in een opleidingsprofiel de eindkwalificaties vormgegeven binnen de kaders van kerntaken, werkprocessen en prestatie indicatoren. De eindkwalificaties, in de terminologie van de opleiding 'competenties', (A t/m F) zoals die in het Landelijk Domein Profiel zijn geformuleerd en voor de voltijd- en de deeltijdvariant gelden, luiden:

- A. de vaktherapeut ontwikkelt een onderbouwde visie op de kracht van de vaktherapeutische discipline.
- B. de vaktherapeut gaat uit van de hulpvraag van de cliënt en stemt af door middel van vaktherapeutische interventies.
- C. de vaktherapeut voert een vaktherapeutische dialoog vanuit interpersoonlijk en vakmatig perspectief.
- D. de vaktherapeut maakt de eigen discipline inzichtelijk en verantwoordt deze naar betrokkenen.
- E. de vaktherapeut opereert ondernemend, proactief en innovatief ten opzichte van de vaktherapeutische beroepen.
- F. de vaktherapeut levert een bijdrage aan vaktherapeutisch, algemeen wetenschappelijk en strategisch onderzoek.

De internationale component komt in de eindkwalificaties en in de kerntaken niet terug. De opleiding geeft aan zich wel op internationaal vlak nadrukkelijker te oriënteren maar een identieke opleiding op dit niveau bestaat buiten de landsgrenzen niet. Naast deze specifiek vaktherapeutische competenties, onderscheidt het Landelijk Domeinprofiel zes generieke competenties die feitelijk gelden voor iedere hbo-afgestudeerde. Deze professional is onder andere: contactueel en communicatief, professioneel en kwaliteitsgericht.

Studenten gaven tijdens de audit duidelijk te kennen, dat zij zich er van bewust zijn dat het onderbouwen van interventies met bewijzen noodzakelijk is; de opleiding kan hen daartoe op meerdere momenten uitdagen. Daarvoor zijn nieuwsgierigheid en een onderzoekende houding essentieel. Ook blijken zij er zich van bewust te zijn, dat 'de wil om naar buiten te treden' een onlosmakelijk onderdeel is van zowel de opleiding als van het vakgebied Vaktherapeut. Het auditpanel stelt vast dat deze aspecten herkenbaar terugkeren in de landelijk vastgestelde set eindkwalificaties.

De opleiding heeft deze zes eindkwalificaties in verband gebracht met vier herziene kerntaken: Creatief therapeutisch observeren en indiceren (kerntaak 1), Uitvoeren van de mediumspectifieke behandeling (kerntaak 2), Adviseren en voorlichten (kerntaak 3) en Ondernemerschap en werknemerschap (kerntaak 4). Het auditpanel merkt ten aanzien van kerntaak 3 op, dat CT een relatie ziet tussen die kerntaak en vrijwel alle vakspectifieke competenties uit het Landelijk Domein Profiel, met uitzondering van competentie A. Na bestudering van het Landelijk Domein Profiel stelt het auditpanel vast dat er met name een verband bestaat tussen kerntaak 3 en competentie D "discipline inzichtelijk maken en verantwoorden naar betrokkenen" maar niet met de andere competenties. Het Domein Profiel benadrukt het 'adviseur-/voorlichterschap' niet echt volgens het auditpanel. Voor de andere kerntaken is de relatie met de competenties uit het Landelijk Domein Profiel inzichtelijk.

Uit het opleidingsprofiel blijkt dat niet zozeer de vakspectifieke en generieke eindkwalificaties uit het Landelijk Domeinprofiel aanleiding zijn geweest tot de vier kerntaken, maar dat de elf beroepstaken uit het Landelijk Domeinprofiel zijn samengevat tot deze vier kerntaken. Laatstgenoemden zijn op hun beurt opgesplitst in concreet geformuleerde werkprocessen.

Deze werkprocessen zijn deelhandelingen van kerntaken (zie ook standaard 2). De opleiding heeft ieder werkproces uitgewerkt in kennis, vaardigheden en houding. Met in totaal 14 werkprocessen gaat het feitelijk om 14 CT-kennisgebieden.

Het auditteam beoordeelt het als moedig dat de opleidingen CT het aspect onderzoek opnemen in de eindkwalificaties (F) én in de context van kerntaak 4 in het bijzonder bij het werkproces 'professionalisering' en bij het 'actief zorgdragen voor behoud en vernieuwing van het vakgebied'. Een duidelijke visie op het terrein van praktijkgericht onderzoek is nog wel op zijn plaats.

Bachelorniveau

Om aan te geven op welke wijze de opleiding zorgdraagt voor het bachelorniveau, heeft zij de kennis, vaardigheden en attitudes beschreven in vier beheersingsniveau die in kernbegrippen als volgt te typeren zijn:

Fase 1: doen, ervaren en herkennen.

Fase 2: erkennen en toepassen.

Fase 3: verklaren en problematiseren.

Fase 4: innoveren, creëren en integreren.

Deze vier fasen komen herkenbaar terug in de vier kerntaken die de opleiding onderscheidt. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding hiermee het bachelorniveau beschrijft.

Werkveld

De herziene set eindkwalificaties zijn op landelijk niveau ontwikkeld in overleg met het werkveld. Daarnaast kent de opleiding een *Community of Practice* waarbinnen derdejaars studenten met hun praktijkbegeleiders en docenten overleggen over ontwikkelingen in het vakgebied.

De opleidingen bespreken op landelijk niveau eindkwalificaties en de implicaties hiervan voor het onderwijs tijdens een werkconferentie met vertegenwoordigers van de Nederlandse Beroepsvereniging voor muziek-, drama-, en beeldende therapie. Vervolgens zijn de resultaten van dit overleg besproken met de opleidingscommissie en de beroepenveldcommissie van de individuele CT-opleiding, waaronder die van de HU-CT. De beroepenveldcommissie bestaat uit praktiserende vaktherapeuten die afkomstig zijn uit de belangrijkste werkvelden. Het auditpanel stelt vast dat dit overleg tussen opleiding en werkveld relevant is. Wel kan de consultatie van het werkveld frequenter zodat de betrokkenheid van het werkveld bij de opleiding toeneemt.

Weging en oordeel

De opleiding heeft een opleidingsvisie die het auditpanel als adequaat kwalificeert. Wel kan zij deze visie buiten CT meer expliciteren en versterken. Verder hanteert zij een set eindkwalificaties (competenties) die recent in landelijk verband zijn vastgesteld. Het auditpanel merkt op dat deze nog moeten 'indalen' in de voltijd- en deeltijdvariant van de opleiding hetgeen, gelet op de recente datum van de nieuwe set eindkwalificaties (2016), begrijpelijk is. De inhoud van de eindkwalificaties is duidelijk, evenals de kerntaken en de werkprocessen. De opleiding kan haar visie op de betekenis van praktijkgericht onderzoek voor de vaktherapeut nog duidelijk formuleren. De internationale component is een aandachtspunt omdat deze niet is opgenomen in de eindkwalificaties en de kerntaken.

Een essentieel punt acht het auditteam, om te voorkomen dat het vakgebied wordt wegbezuinigd binnen klinische settings door een gebrek aan *evidence based* handelen, dat de opleiding zich sterker profileert naar buiten en daarbij haar meerwaarde voor beleidsmakers in het maatschappelijk domein duidelijk maakt. Het auditpanel beoordeelt standaard 1 als voldoende.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Ontwikkelingen vakgebied

Het auditpanel stelt vast dat de opleiding zich ten tijde van de audit in een transitie bevond. Zoals de opleiding het zelf uitdrukt: het voortbestaan van de vaktherapeutische beroepen staat onder druk. In de documentatie is dit beschreven en tijdens de audit uitgebreid besproken. Kenmerkend voor deze overgangsfase zijn een aantal aspecten: de recente vernieuwing van het curriculum binnen het Instituut voor Social Work waar CT deel van uit maakt, de blijvend eigenstandige positie van de opleiding binnen het instituut, de verruiming van het aandeel CT in de gezamenlijke propedeuse met Social Work en *last but not least* de druk vanuit de overheid, verzekeraars en het werkveld om te komen tot nadere evidentie voor de onderbouwing van de effectiviteit van vaktherapie om dit als verzekerde zorg te blijven beschouwen. In dit verband is het van belang om op te merken dat:

- de Federatie voor Vaktherapeutische Beroepen in overleg met hbo-opleidingen CT, lectoren en andere partijen uit de sector een Generieke Module Vaktherapie ontwikkelt.
- de sector een nationale onderzoeksagenda Vaktherapie ontwikkelt waar de hbo-opleidingen CT een bijdrage aan leveren.

De opleiding is druk bezig om aan te sluiten bij een aantal uitstroomprofielen die het Instituut voor Social Work aanbiedt. Dit betreft de uitstroomprofielen 'Sociaal werk – welzijn en samenleving', 'Sociaal werk – zorg' en 'Sociaal werk – jeugd' en de accentroutes 'Forensisch' en 'Cultuur, Sport en Kunst'. Docenten van CT participeren in de ontwikkelgroepen van de profielen en de routes. CT blijkt realistisch in de zin dat zij benadrukt dat ze vaktherapeuten opleidt.

Het CT-curriculum

Ten tijde van de audit was er sprake van een ingrijpende curriculumherziening. De propedeuse en het tweede studiejaar waren vernieuwd en worden uitgevoerd. Het derde en vierde studiejaar bevinden zich in een ontwikkelingsfase. In dit vernieuwingstraject staan een aantal speerpunten centraal, waaronder het transparanter maken van werkprocessen en competenties, meer ruimte bieden aan het onderwijs van de kunstdisciplines en het versterken van ondernemerschap en interprofessionaliteit.

Voor iedere kerntaak (bijvoorbeeld Kerntaak 1: Creatief therapeutisch observeren en indiceren) heeft de opleiding werkprocessen uitgewerkt. Zo zijn er voor 'Kerntaak 1' vijf werkprocessen uitgewerkt, waaronder het verzamelen van achtergrondinformatie, het ontwikkelen van een observatieplan en het formuleren van een CT-indicatie. Per werkproces is aangegeven welke eindkwalificatie deze bedient en zijn kennisaspecten, vaardigheden en houdingsaspecten uitgewerkt en concreet beschreven.

De opleiding onderscheidt twee leerlijnen: 'Kennis en methodiek' en 'Persoonlijke ontwikkeling en medium'. Voor iedere leerlijn hanteert de opleiding uiteenlopende didactische werkvormen waaronder hoorcolleges, casus-/projectonderwijs, werkgroepsbijeenkomsten en practica voor de eerstgenoemde leerlijn, stage, supervisie en mediumonderwijs voor laatstgenoemde leerlijn.

Voor beide leerlijnen heeft de opleiding de inhoud beschreven per studiejaar en maakt hierbij een onderscheid tussen reproductieve kennis, handelingskennis en zelfkennis. Zo behandelt de opleiding tijdens de propedeuse binnen de leerlijn Methodiek en Kennis: levensfase psychologie, verstandelijke beperkingen en besteedt zij aandacht aan ontwikkelingsgerelateerde psychopathologieën. Studenten zijn tevreden over de door de opleiding gehanteerde leervormen. De opleiding heeft aandacht voor persoonlijk leren en sluit daarbij zoveel mogelijk aan bij de aanwezige kennis, motivatie en mogelijkheden van de student.

De (nieuwe) voltijd curriculumbeschrijving voor de propedeuse laat zien dat iedere module 5 EC omvat. Acht modules worden Social Work-breed aangeboden. Hiertoe behoren: 'Activeren van personen en groepen', 'Creatief onderzoeken van cultuur en diversiteit' en 'Innoveren van de beroepspraktijk'. Drie modules (tezamen: 20 EC) zijn opleidingsspecifiek waarvan er één mediumspecifiek is: Medium Muziek, Medium Drama, Medium Beeldend. Beide overige opleidingsspecifieke modules hebben betrekking op 'Professionalisering' en 'Toepassing CT'. De hoofdfase, vanaf het tweede studiejaar, omvat studieonderdelen op terrein zoals 'Kennis en Methodiek', 'Beleid en Organisatie' en 'Diagnostiek en Psychopathologie'.

Voor de deeltijdvariant geldt dat deeltijders de gemeenschappelijke propedeuse Social Work deeltijd volgen. Met de voltijders volgen zij het Mediumonderwijs en het programma Toepassing CT. Een deel van het onderwijs volgen zij samen met voltijders. Naast het Mediumonderwijs geldt dit voor de kennisgerelateerde studieonderdelen zoals 'Verrichten van onderzoek', 'Innoveren van de beroepspraktijk' en 'verhelderen van de vraag van de cliënt'. De propedeuse van de deeltijdvariant telt 60 EC en is onderverdeeld in vier blokken waarbinnen de opleiding verschillende kennisgerelateerde modules onderscheidt. De daaropvolgende hoofdfase omvat 180 EC en kent een breed scala aan studieonderdelen, variërend van 'Kennis en Methodiek' tot en met het 'Improvisatie assessment'. Afhankelijk van het door de student gekozen medium, volgt de deeltijder vanaf het tweede studiejaar mediumspecifieke studieonderdelen. Deeltijdstudenten geven aan dat de opleiding vrij zwaar is, ze moeten veel literatuur bestuderen en de onderzoekscomponent in de opleiding vraagt veel van hen. Afgestudeerde deeltijders laten weten de inspanning die zij hebben moeten doen tijdens de opleiding zeker de moeite waard te vinden.

Voor zowel de voltijd- als de deeltijdvariant geldt dat de student in zijn laatste studiejaar zijn 'profilering' volgt en werkt aan zijn 'Praktijkgericht onderzoek', het 'Persoonlijk Professioneel Profiel' dat bestaat uit een mediumpresentatie en een essay, en hij werkt aan een 'Studentenconferentie'. We komen hier later in deze rapportage op terug.

Kennisontwikkeling en vaardigheden

Per eindkwalificatie/competentie heeft de opleiding voor beide opleidingsvarianten de doelstellingen geoperationaliseerd. Deze operationalisering maakt het voor de opleiding mogelijk om te toetsen of de student de doelstellingen heeft behaald. Voorbeelden van doelstellingen zijn: 'Zich op een consistente en betrouwbare wijze te verantwoorden aan alle partijen in de uitvoering van zijn werk', 'Zichtbaar te maken wat hij doet, waarom hij welke keuzes heeft gemaakt en wat de resultaten zijn van zijn handelen'.

De opleiding onderscheidt in haar *body of knowledge*: kennis op het terrein van kunstdisciplines, mediumtheorie, vaktherapeutische basiskennis, menskennis en algemene kennis op het terrein van maatschappelijk ontwikkelingen, actuele trends en wet- en regelgeving. Dit betekent dat studenten behalve kennis van materialen, technieken, werkvormen en methodieken óók beschikken over kennis van en inzicht in behandelstrategieën, *evidence based practice*, psychopathologie, ontwikkelingspsychologie en gezondheid en gedrag. Naast een *body of skills* kent de opleiding een *body of attitudes and values*. Ook deze zijn uitgewerkt en gerelateerd aan zowel doelstellingen als competenties.

Met name in de propedeuse vormt de student een kennisfundament dat dient als basis voor de daaropvolgende studie jaren. Dit geldt bijvoorbeeld voor het tweede studiejaar waar de student behalve onderwijs volgt tevens stage loopt. Bij dit laatste richt de student zich vooral op de inzet van een kunst discipline binnen een sociaal agogische context. Voor het derde studiejaar geldt dat de student zijn kennis en beroepsvaardigheden toont binnen de kaders van een therapiestage in een therapeutische context. In het laatste studiejaar geeft de student invulling aan zijn profileringsruimte en studeert hij af.

De studieonderdelen die samen het CT-curriculum vormen bestaan uit thema's, gericht op de professionele cyclus van het methodisch handelen. Deze cyclus bestaat uit: vraagverheldering, het opstellen van een plan van aanpak, het activeren van personen en groepen en het creatief onderzoeken van cultuur en diversiteit. Het auditpanel stelt vast dat dit terugkomt in de kerntaken en werkprocessen die de opleiding onderscheidt. Tot deze werkprocessen behoren onder andere: het formuleren van de CT-indicatie, het verzamelen van achtergrondinformatie, het ontwikkelen van observatieplannen en het uitvoeren van de behandeling. Daarnaast kent de opleiding een aantal 'omliggende thema's' waaronder: werkveldoriëntatie en het formuleren van een beleidsadvies. Daarmee krijgen studenten een brede basis, hetgeen hun inzetbaarheid op de arbeidsmarkt verhoogt. De door de opleiding voorgeschreven literatuur is adequaat wat omvang en wat diepgang betreft.

Studenten ontwikkelen naarmate ze in hun studie vorderen beroepsvaardigheden waaronder op het terrein van therapeutische vaardigheden met groepen en individuen, gespreksvaardigheden en meer ambachtelijke vaardigheden binnen de eigen kunst discipline. De werkprocessen verwijzen veelal naar vaardigheden, naar het uitvoeren van een handeling: 'behandeling uitvoeren', 'bevindingen communiceren met relevante derden', 'uitvoeren van plan van aanpak' en 'organiseren arbeidsomgeving'.

Onderzoek

Onder standaard 1 is aangegeven dat de opleiding onder eindkwalificatie F een competentie formuleert voor: 'de Vaktherapeut levert een bijdrage aan vaktherapeutische, algemeen wetenschappelijk en strategisch onderzoek'. Onder 'kerntaken' geeft de opleiding expliciet aan dat door de jaren heen in diverse studieonderdelen kennis, vaardigheden en houdingsaspecten aan bod komen die gerelateerd zijn aan onderzoeken. Zo leren studenten in het eerste studiejaar om achtergrondinformatie te verzamelen, om hun bevindingen te delen met andere partijen en geldt gedurende de hele opleiding dat studenten werken aan hun professionalisering als vaktherapeut. Kennis van en inzicht in wetenschappelijk onderzoek maakt hier deel van uit. In het derde studiejaar werkt de student aan het kunnen hanteren van onderzoeksstrategieën om de opleiding af te sluiten in het laatste studiejaar met praktijkgericht onderzoek.

Het auditpanel merkt op dat de opleiding inzet op een goed zichtbare onderzoekscomponent in het curriculum. Dit krijgt thans steeds meer vorm, onder andere door het Kenniscentrum Sociale Innovatie van de HU dat gaat samenwerken met het lectoraat Kennisontwikkeling Vaktherapieën. Zo is de deelname van CT-docenten in het lectoraat verzekerd. Het kenniscentrum is voor de opleiding een opmaat om via onderzoek de toegevoegde waarde van het vakgebied/de vaktherapeutische competenties voor het sociale domein te laten zien. Van belang is dat de opleiding de lijn om de onderzoekscomponent in het curriculum een prominente rol te geven, vasthoudt, dit mede gelet op het belang van het *evidence based* handelen in de opleiding en daarbuiten.

Stage

Voor een vakgebied als CT is een stage essentieel. Het auditpanel stelt vast (zie hierboven onder 'Kennisontwikkeling en vaardigheden') dat de opleiding haar studenten voldoende gelegenheid biedt om kennis te maken met het vakgebied, deze kennis toe te passen en om beroepsvaardigheden binnen een beroepsspecifieke context te ontwikkelen.

Studenten geven aan dat het voor hen niet altijd eenvoudig is om een stageplek te vinden, zeker niet binnen het door hen gekozen medium. De opleiding zegt haar studenten hierbij zoveel mogelijk te ondersteunen. Uiteindelijk weet de opleiding studenten wel te plaatsen op een stageplek.

Het panel beoordeelt de wisselwerking tussen theorie en praktijk als positief. Zoals de opleiding het zelf verwoordt: doordat het leren binnen en buiten de opleiding parallel loopt, komen vragen en dilemma's in de lessen terecht en, andersom, voert de student opdrachten uit in de praktijk. Om stage te kunnen lopen in de beroepspraktijk vanaf het tweede studiejaar, dient de student een aantal geoormerkte toetsen behaald te hebben. De opleiding informeert student vooraf welke toetsen dit zijn. Essentieel voor studenten is hierbij verder dat zij goed hebben nagedacht over hoe zij het door hen gekozen medium kunnen inzetten bij de ondersteuning en begeleiding van cliënten. In een vooraf op te stellen stageplan beschrijven studenten dit en bespreken dit met hun begeleider vanuit de opleiding en vanuit de werkplek. Handelingen die de student uitvoert tijdens de stage, dient hij altijd te koppelen aan de vakliteratuur.

Het auditpanel heeft de handleidingen praktijkleren en de beroepsvormende stage bestudeerd, en stelt vast dat deze een beeld geven van hetgeen de opleiding van haar studenten verwacht (zie ook hierna onder Studiebegeleiding). Studenten waren tevreden over de mogelijkheden om stage te lopen en over het beroepsvoorbereidend karakter er van. In het tweede studiejaar staat het 'beroepsvoorbereidend' leren centraal: lesinhouden, leertaken en opdrachten, stage ervaringen en studieloopbaanbegeleiding vinden in dat kader plaats. Studenten ontwikkelen dan studievaardigheden die gericht zijn op het praktijkleren en daarmee op de eigen beroepsmatige professionaliteit. In het derde studiejaar staat het 'beroepsvormend' leren centraal, met daarbij nadruk op de therapiestage.

Praktijkbegeleiding op stage en lesprogramma's tijdens de wekelijkse terugkomdagen ondersteunen het leren uitvoeren van beroepstaken. De eisen die de opleiding stelt aan stages, stagiairs en hun begeleiders zijn duidelijk geformuleerd. Het bachelorniveau van bijvoorbeeld de derdejaars student is in de studenthandleiding beschreven: de student moet dan conceptueel, systematisch, analytisch, multi-causaal kunnen denken en handelen. Studenten beschikken over een checklist waar de beroepsvaardigheden zijn opgesomd en die hij kan afvinken. De hierin genoemde beroepsvaardigheden zijn goed geoperationaliseerd hetgeen hun hanteerbaarheid vergemakkelijkt (bijvoorbeeld: het raadplegen van cliëntdossiers, het kunnen verwoorden van een diagnose in algemene behandeltaal, het kunnen voorspellen van mogelijke effecten van de creatieve therapie).

Studiebegeleiding

Studieloopbaanbegeleiding is voor alle studenten beschikbaar en vindt plaats buiten het curriculum. Voor iedere student geldt dat deze ten minste drie keer per jaar een gesprek voert met de begeleider. De praktijk laat zien dat een ruime meerderheid van de studenten een groter beroep doet op begeleiding. Studenten met studievertraging begeleidt de opleiding intensiever, waarbij zij gespecialiseerde docenten inschakelt die samen met de student gericht zoeken naar oplossingen om verdere studievertraging tot een minimum te beperken.

Studenten zijn redelijk tevreden over de begeleiding. Ouderejaars zijn minder tevreden dan jongerejaars. Voor de opleiding is het van belang om goed zicht te krijgen op de achtergrond van de toenemend kritische houding van studenten over de begeleiding. De kwaliteit van de studiehandleiding is hierbij een thema; de opleiding verbetert de studiehandleidingen op basis van een nieuw format en op basis van de input van studenten.

Voor deeltijders geldt dat de opleiding de begeleiding van hun beroepsvorming in de praktijk en de studieloopbaanbegeleiding individueel aanbiedt. Daartoe maken student en opleiding afspraken en stemt de opleiding de begeleidingsvorm af op de behoefte van de student en de specifieke praktijksituatie.

Docenten

Binnen de opleiding zijn 14 docenten werkzaam waarvan er 11 beschikken over een master (hbo of wo). Ten tijde van de eerste visitatieaudit werd aangegeven dat de faculteit zich als doel stelde dat in 2017 alle docenten een masteropleiding hadden afgerond. Drie docenten hebben vrijstelling om een masteropleiding te volgen. De door de docenten gevolgde opleidingen liggen op het terrein van Creatieve Therapie Muziek, SPO Middeloo Dramatherapeut, het conservatorium gevolgd of een wo-opleiding op uiteenlopende terreinen waaronder biologie, Nederlandse taal- en letterkunde en psychologie. Uit de door het auditpanel bestudeerde cv's blijkt dat veruit de meeste docenten beschikken over praktijkervaring, een aantal van hen is nog in de praktijk werkzaam. Docenten hebben zicht op relevante ontwikkelingen in het werkveld, zo blijkt. Zij noemen in dit verband het accent op de eerste- en nuldelijns zorg, het toenemend belang van *evidence based* handelen, de rol van nieuwe didactische concepten, de vorming van *learning communities* en het breder kijken binnen het vakgebied: van klinisch naar óók maatschappelijke aspecten. Het auditpanel stelt vast dat een deel van het docentenkorps tegen het eind van hun loopbaan zitten. Van belang is dat de opleiding voorbereidingen treft om deze groep docenten af te lossen door goede nieuwe docenten aan te trekken.

De aan de opleiding verbonden docenten zijn niet alleen als leerkracht werkzaam, maar tevens als studieloopbaanbegeleider, supervisor, leerteamcoach, praktijk- en jaarcoördinator en onderwijsontwikkelaar. Ook maakt de opleiding gebruik van docenten van aanpalende opleidingen en, incidenteel, van gastdocenten. Binnen de opleiding is ruimte voor deskundigheidsbevordering. Voorbeelden hiervan zijn: participeren in onderzoek, deelnemen aan toneel, bezoeken van conferenties en workshops en 'voeling' houden met de praktijk. Door de veelheid aan opleidingsgerelateerde taken, waaronder die van onderwijsontwikkelaar naast lesgeven, lukt het niet iedere docent om regelmatig deel te nemen aan deskundigheidsbevorderende activiteiten, zowel binnen als buiten de HU. Werkdruk is een, zoals de opleiding het zelf uitdrukt, belangrijk thema. De takenpakketten zijn voor het studiejaar 2016-17 aangepast om de werkdruk te verminderen.

Studenten zijn tevreden over hun docenten, zo geven zij aan tijdens de audit, hetgeen in lijn is met schriftelijke studentevaluaties.

Instroom

De opleiding hanteert het principe van selectie aan de poort. Aspirant-studenten geven aan voor welke kunstdiscipline zij kiezen om daarna deel te nemen aan een selectietraject. De opleiding hanteert criteria ten aanzien van de mediumvaardigheid die in aanleg aanwezig moet zijn. Verder toetst de opleiding op reflectievermogen door middel van een motivatiebrief en tijdens een selectiebijeenkomst. Ongeveer 1/3^e van de aspirant-studenten wijst de opleiding jaarlijks af, veelal omdat de student over onvoldoende basis beschikt of te weinig vertrouwd is met het gekozen medium om de opleiding te kunnen starten.

Het auditpanel is van mening dat de opleiding een voor studenten inzichtelijk intakeprocedure hanteert: deze is beschreven in de studiegids voor beide opleidingsvarianten en op de website van de hogeschool. Studenten geven tijdens de audit aan tevreden te zijn over de selectieprocedure en het goed te vinden dat de opleiding selecteert aan de poort. De opleiding kent verder een bindend studieadvies aan het eind van de propedeuse. Studenten dienen 50 EC aan studiepunten behaald te hebben om door te kunnen stromen naar de hoofdfase.

Voor instromende deeltijders geldt dat hun werk aansluit bij het onderwijs dat zij volgen en dat het curriculum en het rooster daarop is aangepast. De deeltijder dient minimaal 16 uur werkzaam te zijn, binnen hun werkomgeving moet het mogelijk zijn om veranderingsprocessen bij cliënten te begeleiden met inzet van een kunstzinnig medium. Om toegelaten te worden, dienen deeltijders aan dezelfde vooropleidingseisen te voldoen als voltijders.

Binnen de opleidingen die deel uit maken van het Instituut voor Social Work bestaat geen standaard verkorte studieroute. Wel kunnen studenten vrijstelling aanvragen voor één of meerdere onderdelen van het curriculum. Hierbij is de opleiding gehouden aan de procedures en eisen die hogeschool-breed gelden. De examencommissie waar CT onder valt, vervult hierbij een centrale rol omdat zij uiteindelijk bepaalt of de student voor de gevraagde vrijstelling in aanmerking komt.

Studenten geven aan dat de opleiding hen eerlijk voorlicht over de inhoud en zwaarte van de opleiding en de kansen op de arbeidsmarkt. De opleidingscommissie van CT is hierbij eveneens betrokken. De opleiding verwacht van studenten veel zelfinitiatief gedurende de vier jaar dat zij studeren, een houding die hen vervolgens op de arbeidsmarkt, zo laten alumni weten, goed van pas komt. In dit verband merkt het auditpanel nog op dat CT beschikt over een actieve opleidingscommissie die niet alleen actief participeert tijdens open dagen en tijdens voorlichtingsbijeenkomsten maar ook nauwe betrokkenheid toont bij studentenfeedback, actief heeft geparticipeerd bij het opstellen van de Kritische Reflectie voor deze audit en een rol speelt bij de kwaliteit van toetsen. De opleiding raadpleegt en betreft het werkveld opdat studenten worden voorbereid op een onzekere arbeidsmarkt. Daartoe, zo bleek het auditteam tijdens de audit, biedt de opleiding haar student veel ruimte om eigen keuzes te maken en om eigen interesses te volgen, dienen studenten producten te ontwikkelen die zij aan het werkveld presenteren, besteedt de opleiding aandacht aan en maakt zij studenten gevoelig voor ontwikkelingsgericht werken in plaats van slechts probleemoplossend te werken. De 'positionerende capaciteiten' beoordelen alumni en de beroepenveldcommissie als adequaat.

Minoren

Ten tijde van de audit werkte de opleiding aan een eigen minor 'Herstelondersteunende zorg'. Totdat studenten deze minor volgen, kunnen zij binnen de profileringsruimte die de opleiding hen biedt 10 EC besteden aan keuzevakken en daarbij een keuze maken tussen CT gebonden keuzevakken en Social Work geboden keuzevakken. Studenten kunnen verder 30 EC besteden aan een minor. Zij kunnen ook een eigen project ontwikkelen en dit uitvoeren als vrije profileringsruimte. Tenslotte kunnen studenten in het buitenland een of meerdere studieonderdelen volgen binnen de profileringsruimte.

Internationalisering

Vaktherapeutische beroepen vormen een relatief jonge beroepsgroep die vooralsnog een meer academische inbedding ontberen. Voor zowel theorievorming als voor onderzoek is het vakgebied afhankelijk van het buitenland. De internationale oriëntatie geeft CT als volgt vorm. Om studenten de internationale oriëntatie te laten ervaren, nodigt de opleiding gastsprekers uit die deel uitmaken van haar internationale netwerk. Ook biedt de opleiding gedurende een studiejaar haar studenten een of meerdere internationale workshops aan, stimuleert zij hen om ook buiten de landsgrenzen te kijken naar ontwikkelingen in het vakgebied en om een internationale stage te lopen. Docenten kunnen in het buitenland kennis en vaardigheden uitwisselen, bijvoorbeeld als *exchange* docent. Het zou goed zijn indien de opleiding haar visie op internationalisering verder expliciteert en contact onderhoudt met CTO-opleidingen in het buitenland in het kader van *benchmarking* of uitwisseling.

Voorzieningen

Voorafgaand aan de audit heeft het auditpanel een rondgang gemaakt langs de opleidingsspecifieke voorzieningen. Hiertoe behoren de mediumkamers en ruimten voor docenten en studenten. De faciliteiten in het gebouw voorzien in de specifieke eisen die de opleiding stelt. Studenten kunnen gebruik maken van bibliotheekfaciliteiten. De praktijk wijst uit dat dit in beperkte mate gebeurt. Vier keer per jaar overlegt de opleiding met de bibliotheek over de aanschaf van literatuur en het opschonen ervan. Ook vindt dan overleg plaats over het uploaden van afstudeerwerken in de kennisbank.

Weging en Oordeel

Ten tijde van de audit was er sprake van een opleiding in transitie: de herziene set eindkwalificaties/competenties, maatschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen binnen de hogeschool, leiden er toe dat de opleiding het curriculum herzielt. Het auditpanel oordeelt het herzien voltijd- en deeltijdcurriculum als adequaat: het sluit aan bij de eisen die thans gesteld worden aan vaktherapeuten. De door de opleiding voorgeschreven literatuur is adequaat. Het docententeam is toegerust om de hen toebedeelde studieonderdelen te verzorgen. Vernieuwing/verjonging is op korte termijn een thema voor de opleiding. De opleiding heeft de onderzoekscomponent verwerkt in haar curriculum, evenals het aspect internationalisering. De studiebegeleiding is voldoende, de kwaliteit van de studiehandleidingen een aandachtspunt. De opleiding heeft dit probleem inmiddels aangepakt in het herzien curriculum. De instroomprocedure voor beide opleidingsvarianten is duidelijk vormgegeven. Het auditpanel beoordeelt standaard 2 als voldoende.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Examencommissie en toetsexpertcommissie

De opleiding CT maakt deel uit van een instituutsbrede examencommissie die als vestigingsplaats Utrecht heeft maar wekelijks een aantal uren in Amersfoort verblijft en dan overlegt met alle bij de CT-opleiding betrokken partijen, inclusief studenten. Deze commissie ziet toe op de kwaliteit van alle aspecten rond toetsing en eindniveau. Zij stelt jaarlijks een plan op en legt verantwoording af over haar activiteiten en over haar bevindingen aan het management van het instituut in een jaarverslag. Met de opleidingscommissie van de CT-opleiding voert de examencommissie evaluatieve gesprekken waarvan zij de uitkomsten in haar jaarverslag opneemt. In de examencommissie is een vertegenwoordiger van de opleidingscommissie opgenomen.

De toetsexpertcommissie CT is na de interne audit in 2014 in meer proactieve rol terechtgekomen binnen de opleiding. Zo speelt zij een actieve en kritische rol bij het ontwikkelen van nieuwe toetsen en screent zij studiemateriaal op die aspecten die met toetsing en beoordeling te maken hebben. Ook geeft zij feedback aan docenten-toetsontwikkelaars over door hen gemaakte toetsen. Omdat de opleiding steeds meer gebruik maakt van *rubrics* bij beoordelingen, organiseert de toetsexpertcommissie regelmatig bijeenkomsten om het CT-team te informeren over de inzet en formulering van goed bruikbare *rubrics*. Verder overlegt zij met de curriculumcommissie om toetsing en de *body of knowledge* goed op elkaar af te stemmen. Positief is dat de opleiding haar ervaringen met betrekking tot toetsen en beoordeling uitwisselt en kalibreert met de opleiding Kunstzinnige Therapie van de Hogeschool Leiden.

Toetsing en beoordeling

In overleg met de examencommissie van het Instituut Social Work stelt de opleidingsmanager van de opleiding CT jaarlijks de kaders van het toetsbeleid vast. Binnen deze kaders bepaalt vervolgens de toetsexpertcommissie het inhoudelijk toetsbeleid. De examencommissie moet dit vervolgens fiatteren. Het proces van toetsing, uitgewerkt in richtlijnen voor het toetsontwerp, de toetsuitvoering, de verwerking van toetsen, validiteit en transparantie van zowel de toetsen als de beoordeling ervan, is duidelijk beschreven en wordt nauwlettend gevolgd. In de door het auditpanel bestudeerde studiehandleidingen beschrijft de opleiding de relatie tussen de verschillende studieonderdelen en de toetsen. Voor studenten is zo inzichtelijk (transparantie!) wat en hoe de opleiding toetst.

Voor de toetsuitvoering geldt dat er sprake is van een vierogenbeleid op verschillende momenten tijdens de opleiding. Dit start al bij de selectie van aspirantstudent. De intakegesprekken met studenten voeren minimaal twee CT-docenten. Bij deze gesprekken maken zij gebruik van een lijst met gespreksonderwerpen/checkpunten waarmee zij de geschiktheid van studenten beoordelen. Verder is er sprake van een vierogenbeleid bij: de mediumtoetsen in het eerste studiejaar, in het tweede jaar bij verschillende studieonderdelen, bij de portfoliopresentatie in het derde studiejaar en in het vierde studiejaar bij alle studieonderdelen die deel van uit maken van dat laatste studiejaar.

Het auditpanel stelt vast dat de beoordelingscriteria die de opleiding hanteert bij het beoordelen van toetsen een relatie hebben met de leerdoelen van de studieonderdelen. Deze leerdoelen op hun beurt zijn afgeleid van de kerntaken en werkprocessen zoals die in het opleidingsprofiel duidelijk zijn beschreven.

Tegelijkertijd zag het auditpanel een nadruk op 'reflectie', bijvoorbeeld binnen de kaders van het *performance assessment*. Omdat het voor studenten niet altijd duidelijk was hoe de verschillende studieonderdelen uiteindelijk tot één cijfer leidde, licht de opleiding studenten nadrukkelijk over dit thema in.

Bij verschillende studieonderdelen speelt ook het werkveld een (adviserende) rol. Dit geldt bijvoorbeeld voor de toetsen van de casusanalyse, het stappenplan en het referaat in het tweede studiejaar en waarbij studenten telkens hun plannen dienen te bespreken met de begeleider uit de beroepspraktijk. Deze geeft commentaar dat de student moet verwerken waarna er een fiat volgt door de begeleider. De opleiding kan dit fiat één op één overnemen of de praktijkbegeleider uitnodigen voor een toelichtend gesprek.

Voor het praktijkgericht onderzoek in de afstudeerfase, is de relevantie van het door de student te leveren product één van de beoordelingscriteria. Bij het portfoliogesprek in het derde studiejaar zijn naast examinatoren vanuit CT ook vaktherapeuten uit de praktijk betrokken. Zij hebben niet zozeer een beoordelende rol als wel een adviserende rol voor de examinatoren. Het auditpanel stelt vast dat de relatie tussen de opleiding en de beroepspraktijk op het terrein van toetsing goed is en dat verantwoordelijkheden hierbij duidelijk belegd zijn. Deze praktijknabije wijze van toetsing is volgens het panel tevens een goede gelegenheid om de student niet alleen kennis te laten maken met de praktijk, maar ook met de eisen die de praktijk stelt aan vaktherapeuten.

De opleiding wijst er met nadruk op dat zij groot belang hecht aan transparantie in toetsen en de beoordelingsmodellen. Dit geldt vooral voor de mediumvakken waar het goed formuleren van operationele beoordelingscriteria van belang is. De opleiding past thans in het eerste en tweede studiejaar *rubrics* toe bij de beoordeling van Praktijk en Professionalisering en verder bij alle mediumbeoordelingen.

Het auditpanel heeft verschillende schriftelijke toetsen bestudeerd en deze beoordeeld (met name toetsen binnen PGO en PPP-therapie-identiteit) en stelt vast dat deze de student in de gelegenheid stellen zijn kennis te reproduceren. Het niveau/de diepgang van de toetsen is voldoende, hoewel de complexiteit van sommige vragen groter kan, leidend tot meer uitdaging voor de studenten. Voor de performancetoetsen (PPP-medium-identiteit en de Studentconferentie) zet de opleiding twee beoordelaars in die gezamenlijk tot een afgewogen oordeel komen op basis van een beoordelingsformulier. De beoordelingscriteria die de opleiding hanteert zijn inzichtelijk, niet alleen door de formulering van een beoordelingscriterium maar ook door de toelichting die de opleiding geeft per beoordelingscriterium. De beoordeling van de afstudeerproducten is inzichtelijk, het auditpanel herkent zich hierbij in de door de opleiding gegeven oordelen.

Weging en Oordeel

De opleiding valt onder het regime van een instituutsbrede examencommissie die goed is gefaciliteerd voor de haar toebedeelde taken. Deskundigheid is voorhanden. De toetsadviescommissie is goed gepositioneerd binnen CT en voert haar takenpakket op een proactieve wijze uit. Het toetsbeleid is goed vormgegeven, de beoordelingssystematiek waaronder het vierogenbeleid is duidelijk uitgewerkt. De kwaliteit van de toetsen is voldoende; de complexiteit mag hoger. De wijze van toetsen van de verschillende afstudeereenheden is goed. Het auditpanel beoordeelt standaard 3 als goed.

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

De afstudeereenheid van de opleiding bestaat uit verschillende onderdelen. Het betreft een praktijkgericht onderzoek, een persoonlijk professioneel profiel dat bestaat uit het onderdeel 'PPP Persoonlijk professioneel profiel' waarin is opgenomen een essay en een mediapresentatie. Het derde onderdeel van de afstudeereenheid bestaat uit een studentenconferentie. In de studieonderdelen die deel uitmaken van de afstudeereenheid voeren studenten een aantal beroepsopdrachten uit die tot een concreet beroepsproduct leiden en waarin de student moet aantonen over de eindkwalificaties/competenties op bachelorniveau te beschikken.

De opleiding beoordeelt het praktisch therapeutisch handelen van de studenten op eindniveau aan het eind van het derde studiejaar, in het bijzonder als afsluiting van de stage. De toetsing gebeurt als onderdeel van het studieonderdeel Praktijkleren, waarin naast de stage, ook de supervisie wordt beoordeeld. De vorm van de toets is een portfoliopresentatie. Hierbij presenteert de student zijn portfolio dat hij heeft samengesteld in de loop van zijn stage aan de docent Praktijkleren. De praktijkbegeleider van de stage-instelling neemt veelal ook deel aan dat gesprek. De student toont dan zijn persoonlijke en professionele groei en laat zien wat hem kenmerkt als vaktherapeut. Het cijfer dat de student uiteindelijk krijgt voor de stagecomponent van de opleiding, wordt bepaald door het portfolio en het reflectieverslag dat de student schrijft naar aanleiding van zijn stage. De afronding van de stage aan het eind van het derde jaar moet wat betreft organisatie en toetsing beter reflecteren dat hier het eindniveau van het therapeutisch handelen wordt getoetst, zo stelt de opleiding terecht vast. De opleiding onderzoekt, en het auditpanel onderschrijft dit, wat de gevolgen zouden zijn van het daarvoor opnemen van de stage in de afstudeereenheid.

De vorm van het portfolio kan een student zelf kiezen en naast een aantal verplichte onderdelen, kan een student de inhoud ook zelf bepalen. Gevolg is dat die portfolio's zeer divers zijn en soms een aanzienlijke omvang hebben. De aard van het portfolio, waarin de student zijn eigen keuzes documenteert, brengt dat met zich mee. Een van de verplichte onderdelen in het portfolio is de feedback en adviesbeoordeling van de praktijkbegeleider. Omdat de praktijkbegeleider meestal ook aanwezig is bij de presentatie en daarop volgende gesprek, is er weliswaar geen sprake van strikt vier-ogenbeleid, dan toch wel van een vreemde-ogenbeleid.

Oordeel panel over de afstudeerproducten

Het auditpanel heeft voorafgaand aan de audit de in de eerste alinea genoemde afstudeerproducten bestudeerd van studenten, video's inclus. Daarbij is ruim aandacht besteed aan, in de terminologie van het auditpanel, de waarde van de afstudeereenheden in relatie tot de eindkwalificaties, daarbij is vooral gelet op de vakspecifieke competenties A t/m F uit landelijk domeinprofiel (zie standaard 1), en stelt daarbij het volgende vast.

De verschillende afstudeerproducten zijn praktijkrelevant en laten zien dat studenten afstuderen als een volwaardige vaktherapeut en daarbij de eindkwalificaties/competenties beheersen. Het auditpanel is bij het bestuderen en beoordelen van de afstudeerproducten op zoek gegaan naar de aansluiting tussen de eindkwalificaties/competenties en de inhoud van de afstudeerproducten.

Uit de gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding is het auditpanel gebleken, dat CT een genuanceerd en realistisch beeld heeft wat onderzoek door studenten betreft.

Het afstudeeronderzoek is geschikt voor het aantonen van competentie E ('De vaktherapeut opereert ondernemend, proactief en innovatief ten opzichte van de vaktherapeutische beroepen') wat betreft het te leveren product; en voor competentie F ('De vaktherapeut levert een bijdrage aan vaktherapeutisch, algemeen wetenschappelijk en strategisch onderzoek') als het gaat om het onderzoeksverslag. Het product heeft een innovatieve waarde en het verslag toont onder andere de onderzoeksvaardigheid van de student. De onderzoekscomponent in de afstudeerwerken beoordeelt het auditpanel als voldoende. Wel vond het auditpanel, evenals de examencommissie, de rigor (bespreking van resultaten van analyse van empirische gegevens, gering aantal proefpersonen, dataverzamelingstechnieken) soms mager gezien de *relevance*. Als de student de *relevance* zou nuanceren, dan valt het met de rigor weer mee. Met de mediumpresentatie toetst de opleiding de ambachtelijke vaardigheden van de student waarbij de student tevens een verbinding legt met de therapeutische identiteit. Het auditteam herkent eveneens de competenties A ('De vaktherapeut ontwikkelt een onderbouwde visie op de kracht van de vaktherapeutische discipline') en C ('De vaktherapeut voert een vaktherapeutische dialoog vanuit interpersoonlijk en vakmatig perspectief'). Het auditteam trof competentie C niet geoperationaliseerd in een beoordelingscriterium. Het essay is een relevante afstudeereenheid want competenties A en B zijn weliswaar impliciet maar wel herkenbaar in de beoordelingscriteria. Visie (competentie A) dialoog (competentie C) en verantwoording (competentie D) komen bij de beoordeling van de studentconferentie aan bod.

Het handelen van de student beoordeelt de opleiding op eindniveau met name op het niveau van 'weten hoe'. Dus eigenlijk beoordeelt de opleiding hier handelingskennis en niet zozeer het handelen zelf. Ook de portfoliopresentatie naar aanleiding van stage meet 'weten hoe'. Het auditpanel meent dat er andere manieren denkbaar zijn om het handelen te beoordelen, bijvoorbeeld door middel van *performance assessments*. Van belang is te voorkomen dat studenten met goed reflecteren er wel komen; daag ze ook uit om in een toetsituatie te laten zien wat ze kunnen in een (nagespeelde of authentieke) beroepssituatie.

Het bachelorniveau van de verschillende afstudeerproducten is aangetoond en daarmee het afstudeerniveau van de afgestudeerde vaktherapeut.

Werkveld en alumni

Zowel het werkveld als alumni zijn tevreden over de inhoud van de opleiding en het afstudeerniveau. Studenten geven aan tijdens de opleiding fors gegroeid te zijn, zowel als individu als professional. Ook vertegenwoordigers uit het werkveld waarmee het auditpanel heeft gesproken, en enkele aan stagiairs van de opleiding een stageplek bieden, gaven aan dat zij studenten tijdens de opleidingen en de stage in het bijzonder zien groeien en daarbij over steeds meer vakinhoudelijke bagage en vaardigheden beschikken.

Weging en Oordeel

De opleiding toetst en beoordeelt het eindniveau van de student op verschillende manieren waarbij zowel de theorie- als de praktijkcomponent aan bod komen. Het auditpanel beoordeelt de verschillende afstudeereenheden als relevant. Zij stellen de student in staat om zijn kennis en kunde te tonen en stelt de opleiding in staat te toetsen of de studenten de eindkwalificaties/competenties uit het Landelijk Domein Profiel hebben behaald. Uit de verschillende door het auditpanel bestudeerde afstudeerproducten is het hbo-bachelorniveau afleidbaar. Wel kan de opleiding haar visie op onderzoek in het kader van *rigor relevance* eenduidiger formuleren. Zowel werkveld als alumni zijn tevreden over de inhoud van de opleiding en het afstudeerniveau van vaktherapeuten van de CT opleiding van de HU. Het auditpanel beoordeelt standaard 4 als voldoende.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De Hogeschool Utrecht biedt de opleiding Creatieve Therapie aan in de varianten voltijd en deeltijd. Het auditpanel stelt vast, en ziet zich daarbij gesteund door zowel werkveld als door alumni, dat de opleiding aansluit bij de actuele eisen van de arbeidsmarkt voor creatieve therapie. Wel is het van belang dat de opleiding goed contact onderhoudt met het complex maatschappelijk veld waarbinnen zij functioneert, zich hierbinnen meer profileert en manifesteert en een blijvende plek weet te verwerven. Het curriculum is overzichtelijk vormgegeven en sluit aan bij de beroepsinhoud. Het team docenten is zowel vakinhoudelijk als didactisch in staat om de opleiding te verzorgen op hbo-bachelorniveau. De opleiding culmineert in een divers vormgegeven afstudeertraject waarin studenten hun kennis en vaardigheden kunnen tonen. Ten aanzien van de deeltijd variant stelt het panel vast dat deze vakinhoudelijk in belangrijke mate overeenkomt met de voltijd variant.

Het auditpanel beoordeelt de standaarden 1, 2 en 4 als voldoende. Standaard 3 als goed. De opleiding Creatieve Therapie in de varianten voltijd en deeltijd van de Hogeschool Utrecht representeert daarmee het hbo-bachelorniveau. Het auditpanel adviseert de NVAO de opleiding te accrediteren.

6. AANBEVELINGEN

Hierna formuleert het auditpanel een aantal aanbevelingen voor de opleiding. Deze hebben verder geen invloed op de weging en oordeelsvorming eerder in dit rapport.

- De onderzoekscomponent kan de opleiding anders invullen door deelonderzoek dat studenten uitvoeren meer te clusteren en meer te laten aansluiten bij (reeds uitgevoerd) onderzoek uit de praktijk. Te denken valt hierbij aan samenwerking met de lector 'Werken in justitiële kaders'.
- De mediumpresentaties door studenten kunnen een duidelijkere, meer herkenbare koppeling laten zien met de therapeutische houding van de student. Nu is de koppeling naar het beroep niet geheel duidelijk. Maak duidelijker dan thans het geval is waarom het medium essentieel is voor de praktijk; combineer eventueel het essay met het medium.
- Ga kritisch na wanneer een *rubric* wenselijk is. Juist een mediumbeoordeling is vanwege het creatieve karakter niet altijd dicht te timmeren met specifieke duidingen van de norm.
- Wat betreft de performancetoetsen beveelt het auditpanel de opleiding aan om meer van dit type toetsen in te zetten, en dan niet alleen in context van medium of 'verkopen van jezelf' maar ook van methodisch handelen, bijvoorbeeld contact maken met cliënt, adequaat inzetten van een interventie, etc.
- Binnen het vakgebied CT zullen nieuwe gebieden ontstaan. Te denken valt hierbij aan vluchtelingen, onderwijs, armoede en creatief culturele accenten. Maak hierbij keuzes en kom tot de broodnodige profilering ten opzichte van andere social workers.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Utrecht Hbo-bachelor Creatieve Therapie voltijd/ deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	V
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing	G
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Creatieve therapie, Hogeschool Utrecht.
Datum locatiebezoek: 2 november 2016.

Opleiding: Bezoekdatum: Locatie:		Creatieve Therapie Woensdag 2 november 2016 Nieuwe Poort 21 3812 PA Amersfoort	
Wanneer	Waar	Wat	Wie
08.00 – 08.15	C5.53	Inloop & ontvangst auditpanel	
08.15 – 09.15	C5.53	Intern overleg auditpanel	
09.15 – 09.45	Rondleiding	Presentatie van de opleiding	
09.45 – 10.30	C2.59	Gespreksronde Studenten	Sam Schalekamp 3 ^e jaar drama voltijd, voorzitter OC Selma Tasci 2 ^e jaar beeldend voltijd, lid OC Tess Zondervan 1 ^e jaar beeldend voltijd Andhra Hoofjes 3 ^e jaar beeldend voltijd Rowena Kleber 3 ^e jaar beeldend voltijd, lid OC Valerie Erkelens 4 ^e jaar drama voltijd Marjolijn Geven 3 ^e jaar muziek voltijd Corine Leferink 3 ^e jaar muziek deeltijd NB: één student is reserve
10.30-10.45	C5.53	Pauze	Interne terugkoppeling
10.45-11.45	C2.59	Gespreksronde Docenten	Huub Notermans Drama, Onderzoeker, Curriculumcommissie, Coördinatie Propedeuse Hanneke Oostveen Drama, Stagecoördinatie, Coördinatie jaar 3 Neel de Haan

			<p>Muziek, Coördinatie jaar 4, Ontwikkeling Minor Diane Kelderman</p> <p>Drama, Ontwikkeling Professionalisering, Propedeusedocent Gemmy Willemars</p> <p>Beeldend, Onderzoeker, Coördinatie Praktijkgericht Onderzoek Marc Willemsen</p> <p>Drama, Coördinatie Internationalisering, Vrije Profilerings Wilma Tanis</p> <p>Beeldend, Coördinatie deeltijdonderwijs</p>
11.45-12.30	C5.53	Inzien materialen toetsen, opdrachten, modulewijzers etc. Open spreekuur.	Interne terugkoppeling
12.30-13.15	C2.59	Gespreksronde Examencommissie/ toetscommissie	<p>Marianne van der Zande - Voorzitter examencommissie Social Work</p> <p>Judi Janssen – Lid examencommissie Social Work</p> <p>Jaap Driest - toetsexpertcommissie CT</p>
13.15 – 14.00	C5.53	Pauze / Lunch auditpanel	
14.00 – 14.45	C2.59	Gespreksronde Werkveldvertegenwoordigers en Alumni	<p>Pelle van Mansveld – BVC, muziektherapeut</p> <p>Marjan Helmich – BVC, beeldend therapeut</p> <p>Ludger Stuijt - Alumnus, muziektherapeut</p> <p>Jeroen Ward – Alumnus, dramatherapeut</p> <p>Sylvia Kamphuis – Praktijkbegeleider, leidinggevende dagbehandeling psychogeriatric</p> <p>Carmen van Soest – Praktijkbegeleider, muziektherapeut</p>
14.45 – 15.00	C5.53	Pauze	Interne terugkoppeling
15.00 – 16.00	C2.59	Gespreksronde Management/leiding	<p>Hans Mreijen - opleidingsmanager CT</p> <p>Elise Nauta - directeur instituut Social Work</p> <p>Bregje Pieters - manager Propedeuse Social Work</p> <p>Nico de Vos - Lector Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling</p>

16.00 – 16.10	C5.53	Interne terugkoppeling: bepaling pending issues Evt. Inzien materiaal	Interne terugkoppeling
16.10 - 16.30	C2.59	Pending issues (voorbeeld) - Samenhang in het programma - Persoonlijke leervraag	
16.30 – 17.15	C5.53	Interne terugkoppeling: bepaling beoordeling	
17.15	C2.59	Terugkoppeling; alle betrokkenen aanwezig	

Werkwijze

Deze visitatie vond plaats binnen het cluster HBO Bachelor Vaktherapie. Tussen de panels vond afstemming plaats door overlap in panelleden, het tegenlezen van concept rapporten en vooraf overleg tussen panelvoorzitters. De panels hebben aandacht besteed aan belangrijke ontwikkelingen in het werkveld waartoe de opleidingen in het cluster opleiden. Het gaat dan ten eerste om een toenemende aandacht voor *evidence based practice*. Dit is een vereiste om aansluiting te houden bij het medisch beroepenveld, maar ook om voor vergoeding van behandelingen in aanmerking te komen. Een tweede ontwikkeling is, dat er meer gevraagd wordt van het ondernemerschap van de student. Die moet in toenemende mate zijn eigen positie in de markt bewerkstelligen. Het recent vernieuwde landelijke domeinprofiel geeft al een duidelijke invulling aan deze trends.

Bij de beoordeling van de opleiding Creatieve therapie is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd- en deeltijdvariant.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam diverse practica, in de terminologie van CT: 'kunstdisciplines' bezocht en met de daar aanwezige functionaris kort gesproken.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III   Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie opleiding Creatieve therapie.
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding.
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
  - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht/aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel:
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid.
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar.
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie.
- Toetsopgaven en beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft van de volgende studenten de eindproducten (praktijkgericht onderzoek, essay en mediumpresentatie en studentenconferenties) bestudeerd en beoordeeld¹¹:

Aantal	Studentnummer	Variant
1	1131391	dt
2	1626992	dt
3	1619352	dt
4	1599187	vt
5	1591502	vt
6	1618407	vt
7	1630826	vt
8	1627531	vt
9	1617803	vt
10	1587772	vt
11	1618823	vt
12	1603377	vt
13	1617640	vt
14	1585652	vt
15	1624699	vt

¹¹ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV   Overzicht auditpanel

I. Basisgegevens over de visitatiegroep en daartoe behorende opleidingen

Naam visitatiegroep:	HBO Bachelor Vaktherapie
----------------------	--------------------------

De hierna **vetgedrukte** gegevens hebben betrekking op het panel dat de audit van de opleiding Creatieve therapie van de Hogeschool Utrecht uitvoerde.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Naam opleiding	Brin-Isat	Naam onderwijsinstelling
B Creatieve Therapie	22EX-34644	Stenden Hogeschool
	25DW-34644	Hogeschool Utrecht
	25JX-34644	Zuyd Hogeschool
	25KB-34644	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
B Kunstzinnige Therapie	21RI-34506	Hogeschool Leiden
B Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie	01VU-34585	Christelijke Hogeschool Windesheim

Contactpersoon per instelling en evaluatiebureau

Naam Instelling	Naam en e-mailadres contactpersoon	Contactpersoon evaluatiebureau
Stenden Hogeschool	Zie eerdere aanvragen van Aequi en NQA	Aequi
Zuyd Hogeschool		NQA
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen		NQA
Hogeschool Leiden		Aequi
Hogeschool Utrecht	Hans Mreijen, Opleidingsmanager Creatieve therapie, SW deeltijd- en contractonderwijs E. hans.mreijen@hu.nl	Suzanne Oostrom s.oostrom@hotmail.com
Christelijke Hogeschool Windesheim	Arie van der Ven, coördinator Kwaliteit & Accreditatie E. AA.van.der.Ven@windesheim.nl	Daniëlle de Koning d.dekoning@hobeon.nl

Bijzonderheden

n.v.t.

II. Samenstelling panel, secretaris en coördinator

Naam (inclusief titulatuur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden
Dhr. W.L.M. Blomen	De heer Blomen is directeur van Hobéon en treedt sinds 2004 veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditaties binnen het hoger onderwijs.
Dhr. drs. W.G. van Raaijen	De heer Van Raaijen is partner bij Hobéon en veelvuldig betrokken geweest bij audits, waaronder accreditatieaudits.
Mevr. H.A. Visser	Mevrouw Visser was tot 2013 hogeschool docent theorie en methoden voor de opleiding Creatieve Therapie bij de Hogeschool Utrecht. Hiernaast was zij docentonderzoeker bij het kenniscentrum Sociale Innovatie, Hogeschool Utrecht.
Dhr. Dr. D. Vancampfort, PhD, PT	Davy Vancampfort, PhD, PT, is fysiotherapeut en een psychomotorisch therapeut met klinische onderzoekservaring op het gebied van gedrags-, eet- en psychotische stoornissen. Hij is een postdoctorale research fellow aan de Universiteit van Leuven in België.
Mevr. Dr. I. Mathijssen	Mevrouw Mathijssen is hoofddocent onderzoek bij Fontys Lerarenopleiding in Tilburg. Sinds november 2015 is zij gedetacheerd als onderwijskundige bij IVPS (Instituut voor Vaktherapeutische en Psychologische Studies), onderdeel van de Faculteit Gezondheid, Gedrag en Maatschappij van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.
Mevr. R.M. Hoenselaar	Mevrouw Hoenselaar is eigenaar van de 'Hoenselaar' Praktijk voor dans- en bewegingstherapie en supervisie en eigenaresse van La Cappella, Therapie- en cultuurcentrum. Daarnaast is zij voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Danstherapie.
Mevr. R. Vieselmann	Mevrouw Vieselmann is derdejaars student kunstzinnige therapie (beeldend) bij de Hogeschool Leiden.
Mevr. Hendrikkx	Mevrouw Hendrikkx is vierdejaars student Psychomotorische Therapie aan de Hogeschool Arnhem en Nijmegen.

Secretaris/Coördinator

Naam	Rol (secretaris/coördinator)	Gecertificeerd (jaar)
Ger Broers	Secretaris	2012
Daniëlle de Koning	Secretaris	2012
Suzanne Oostrom	Logistiek Coördinator	2012

Op 18 oktober 2016 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Creatieve therapie van Hogeschool Utrecht, onder het nummer 005076.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl